

ॐ श्री

નરજહાન

નાટકનાં ગાયનો.

લેખક—

રા. જયાશંકર વાવજીભાઈ વ્યાસ.

(ભાનનગર)

પ્રકાશક—

બાપુલાલ બી. નાયક.

મુંબઈ ગુજરાતી નાટક મંડળીના માલિક

સંખ્યા થીએટર-વડોદરા.

આવૃત્તિ ૧૭

પ્રત ૩૦૦૦

(સર્વે હક રચી પ્રસિદ્ધ કરનારને સ્વાધીન)

સંવત ૧૯૮૨

સને ૧૯૨૬

મૂલ્ય ૦-૪-૦

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૯૮૨

પ્રસિદ્ધ કરનાર:—બાપુલાલ બી. નાયક.

સચાલ થીએટર-વડોદરા.

છાપનાર:—બંદુભાઈ રામભાઈ નાયક.

ધી “ન્યુ સમાચાર” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ-સુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૭૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૨૪૮૧૧

વિષય ૬ : ૨ : ૪

મુખ્ય પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

જહાંગીર..... દિલ્હીનો બાદશાહ.

મહોબતખાન.....બાદશાહનો સેનાપતિ-મેવાડના
રાણાનો પિત્રાધ.

પુરાડ }
શાહજહાં }જહાંગીરના શાહઝાદા.
ગાદેરીઆર }

શેરઅફઘાનમહેરનિસાનો પતિ, લયલાનો પિતા.

આસફ મહેરનિસાનો ભાઈ.

સગરસિંહ.....મેવાડના મહારાણા.

રતનાજીહીરાનો પિતા.

સવાશેરસિંહ.....ફકોડા યુક્તિબાજ, હીરાનો પતિ.

ધાંધલસવાશેરનો નોકર.

ઉમેદવારો, પૂતરી, ઠરબારીઓ, મુગલ સિપાહીઓ વગેરે.

સ્રી પાત્રા.

રેવારાણીજહાંગીરની મહારાણી.
 મહેરુનિસા.....જહાંગીરનું પ્રેમપાત્ર, શેરઅફઘાનની પત્ની.
 પાછગધી જહાંગીરની નૂરજહાન બેગમ.
 લયલા.....શેરઅફઘાનની બેટી. (મહેરુનિસાની પુત્રી)
 હીરા.....આપના લાડથી છઠી ગએલી, રતના
 છની દીકરી.

સાહેલીઓ, દાસીઓ, વારાંગનાઓ વગેરે.

ૐ શ્રી નૂરજહાન

મંગલાચરણ—ઈશ્વરસ્તુતી.

પ્રવેશ ૧લો.

સ્થળ—જહાંગીરનો મહેલ.

જહાંગીર મહેરુનિસાના પ્રેમમાં પીડાય છે. તેની ગમ-ગીની દૂર કરવા તેના સ્નેહી મંડળના ઉપચારો, છેવટે મહેરુનિસાને જેમ અને તેમ જલદી લાવવાનો નિશ્ચય. પાછળથી પોતાના પ્રાણુ લેવાની અટપટ કરનાર માટે શાહ-નવા ખુશરો ન્યાય. તેને સખત સબ્બ. સેનાપતિ મહેાખત ખાંની ચાચનાથી સબ્બમાં સુધારો.

પ્રવેશ ૨જો.

સ્થળ—શેરઅફઘાનનું ઘર.

લયલા અને સખીઓનો વિનાશ. મહેરુનિસા અને શેર અફઘાનની જીવનમર્ણુની સમસ્યા. પાછળથી બાદશાહી માણસોએ શેરઅફઘાનનું ખન કરી, મહેરુનિસા અને લયલાને દિલ્હી લઈ જવાં.

પ્રવેશ ૩જો.

સ્થળ—રસ્તો.

બાપે બહુ મોઢે ચડાવવાથી છકી ગયેલી હીરા, પુરૂષ જાતને ધિક્કારે છે. નહિ પરણવાની હઠ લે છે, બાપના દાબમાં નહિ રહેનાર હીરાને જે પરણી તેને સુધારે તેને

પોતાની તમામ મીલકત આપી દેવાની તેના બાપની કમ-
તથી હીરાને પરણવા કેટલાક ઉમેદવારો આવે છે; તેઓને
હીરા મારી ગાળો દઈ કાઢી મૂકે છે. છેવટે તેના માથાને
“ શેરને માથે સવાશેર ” નીકળે છે અને તેને પરાણે પરણે છે.

પ્રવેશ ૪થો.

સ્થળ—બાદશાહી મહેલ.

લયલાનો માને ઠપકો. મહેરુનિસાની સંમતી મેળવી
છુટકારાની રજા માટે લયલાએ મહારાણી દેવા પાસે જવું.
દેવારાણીએ આવી મહેરુનિસાની મરજી જાણવી. અને તેને
છુટી કરવા બાદશાહ પાસે જવું. પાછળથી મહેરુનિસાના
ભાઈનું આવવું. ભાઈની વાતચીતથી મહેરુનિસાએ પોતાના
નિશ્ચયથી ડગવું અને સર્વ વાત ભાવી ઉપર છોડી છેલ્લે
નિર્ણય કરવા જહાંગીર પાસે જવું.

પ્રવેશ ૫મો.

સ્થળ—જહાંગીરનો મહેલ.

પૂવેના પ્રેમી જોડાનો મેળાપ. મહેરુનિસાના ઘવાયેલા
હૃદયના ઉદ્ગારો. જહાંગીરની પ્રેમવેલછા. સ્વામી તરફનો
ધર્મ અને પૂર્વના પ્રિયતમનો પ્રેમ, બન્નેની અસરથી મહેરુ-
નિસાનું હૃદયમંથન પ્રથમ ખેઠેલા હૃદય પર પ્રેમના પાકા
રંગનો પ્રકાશ. ભવિષ્યમાં હાની થવાની મહેરુનિસાને ચિંતા
તેને સદાને માટે નિર્ભય કરવા, જહાંગીરે પ્રેમના માટે
મહેરુનિસાને સત્તાનું બલિદાન આપવું.

પ્રવેશ ૬ઠો.

સ્થળ—લયલાનું રહેઠાણ.

બાદશાહી કુટુંબના સર્વ માણસો કરતાં શાહબાદ

શહેરીઆરના નિર્મળ અંતઃકરણ અને નિર્દોષ સ્વભાવ ઉપર લયલાતું આકર્ષણ. શહેરીઆરનો લયલા ઉપર પ્રેમ અને લયલાની શહેરીઆર ઉપર દયા.

પ્રવેશ ૭મો.

સ્થળ—બાદશાહી બાગ.

લગ્ન થયાં પછી જહાંગીરે મહેરનિસાતું નામ “નૂરજહાન” રાખવું. ન્યાય ઘંટ. (ગમે તે વખતે પ્રજાની ફેરીયાદ સાંભળી દાદ આપવા માટે જહાંગીરે ન્યાય ઘંટ રાખ્યો છે) તે ઘંટનો અવાજ સાંભળી ફેરીયાદીને હાજર કરવા હુકમ કરવો. પોતાના પતિના મૃત્યુથી નિરાધાર થઈ પડેલા કુટુંબની દયા માગવા એક ગરીબ સ્ત્રીનું આવવું, અને તેના પતિનું મૃત્યુ જહાંગીરની બંદુકની ગોળીથી થવાની સાબીતી. જહાંગીરનો શુદ્ધ ન્યાય. પોતે તેવી સજા સજેવા તૈયાર થવું. ગરીબ સ્ત્રીની રહમદીલી. જહાંગીરે તેના કુટુંબના પોષણ માટે બાગીચોની બક્ષીસ કરવી. નૂરજહાને લયલાનો તિરસ્કાર. લયલાને જહાંગીરની ધમકી. બહાદુર આપની બહાદુર બેટીની નિડરતા. જહાંગીરે ઉશ્કેરાઈ તેના પર ગોળી છોડવી. વચ્ચે દાસી આવી જવાથી તેનું મૃત્યુ અને લયલાનું બચી જવું.

ટૂંકલો.

અંક ૨ જો

પ્રવેશ ૧લો.

સ્થળ—જંગલ.

દક્ષિણની લડાઇમાં નૂરજહાનની શીખવાળીથી બન્દર રાજા દેવારાણીના પુત્ર ખુશરૂનું જૂન કરે છે.

પ્રવેશ ૨જો.

સ્થળ—ગામના પાદરમાં શિવમંદિર.

હીરાની હઠ, એ હઠ મૂકાવવા સવાશેરની યુક્તિ. શૂરવીરનું શૂરાનન; તેજી તલવારના ચમકારાથી હીરાખાઇનું સાસરે જવું.

પ્રવેશ ૩જો.

સ્થળ—મેવાડમાં રાણાજીનું ઉદ્યાન.

ખુશરૂના જૂનનો આરોપ નૂરજહાંએ શાહજહાં ઉપર મૂકવાથી ઉશ્કેરાઇ નૂરજહાં ઉપર વેર લેવા શાહજહાં દિલ્હી ઉપર ચડાઇ લાવે છે. મહોબતખાન તેને હરાવે છે, તેથી શાહજહાં નાશી મેવાડ આવી રાણાજીના આશ્રયમાં રહેલ છે. મહોબતખાન બાદશાહ પાસેથી અભય વચન મેળવી, ફત સાથે પત્ર મોકલી શાહજહાંને દિલ્હી બોલાવે છે. શાહજહાંનું દિલ્હી તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૪થો.

સ્થળ—બાદશાહી મહેલ.

ખુશરૂના જૂન માટે શાહજહાંનો ન્યાય કરવા નૂરજ-

હાન જહાંગીરને ઉશ્કેરે છે. ખુશરૂના મૃત્યુ માટે તેની માતા રેવારાણીનું રૂદન. નૂરજહાનને તેની કૃતમતા માટે લયલાનો ઠપકો. પાછળથી શહેરીઆરના નિર્દોષ અને રસિક જીવન ઉપર લયલાનો પ્રેમ.

પ્રવેશ પમો.

સ્થળ—ખાનગી દરબાર.

શાહજહાંનો ન્યાય. નૂરજહાંનો પ્રપંચ. શાહજહાંએ નૂરજહાંનો તિરસ્કાર કરવો. નૂરજહાંનું ઉશ્કેરાવું. મહોબતખાંએ બાદશાહને અભય વચનની યાદી આપી શાહજહાંનો પક્ષ કરવો. મહોબતખાંને પકડવા નૂરજહાંનો હુકમ. તે હુકમનો અનાદર ખુશરૂના ખૂન કરાવવાના અપરાધ માટે લયલાએ નૂરજહાંને બંદર કરવી. બાદશાહે ખુલાસો માગવો. નૂરજહાંનું સ્વીચરિત્ર.

પ્રવેશ ફઠો.

સ્થળ—સવાશેરનું ઘર.

પોતાના સ્વભાવની અજમાયશ. હીરાનો તોર ઉતારવા સવાશેરની યુક્તિ પર યુક્તિ. ઠંડા કલેજે મુંગો માર મારી હીરાની તુમાખી ઉતારી સીધીદોર કરવી.

પ્રવેશ ૭મો.

સ્થળ—બાદશાહી મહેલ.

મહોબતખાંને સેનાપતિના પદ ઉપરથી બ્રહ્મ કરવા અને બંગાળનો સુબો નીમવા નૂરજહાં રૂકકો મોકલે છે. રેવારાણીના મૃત્યુના સમાચાર સાંભળી જહાંગીરની દીલગીરી.

પ્રવેશ. ૮મો.

સ્થળ—મેવાડમાં રાણાનું ઉદ્યાન.

મહોબતખાંને ખંજાળના સુખાના પદથી ઉતારી. નૂરજહાંએ તેને વહીવટદાર તરીકે નીમવાથી મહોબતખાં ખુલાસા માટે બાદશાહ પાસે ગયેલ પણ નૂરજહાંએ બાદશાહની મુલાકાત નહીં લેવા દેવાથી ઉરકેરાઈ રાણાજી પાસે મદદ માટે આવે છે અને પાંચહજાર સ્વાર લઈ દિલ્હી તરફ જાય છે.

પ્રવેશ ૯મો.

સ્થળ—લડાઈનું મેદાન.

મુગલ સૈન્ય મહોબતખાં સામે લડવાને નાહિંમત થાય છે. નૂરજહાં તેમને ઊશકેરી લડવા મોકલે છે. મહોબતખાં મુગલ સૈન્યને પોતાના પક્ષમાં મેળવી લે છે. સમય સમજી નૂરજહાં જહાંગીર સાથે શહેરમાં દાખલ થવા નાસે છે. પણ અકસ્માત જાડની ડાળીઓ ત્રુટી પડવાથી તેમનો માર્ગ રોકાઈ જાય છે. મહોબતખાં લશ્કર સાથે આવી તેમને ઘેરી લે છે.

ટૂંકડો.

અંક ૩

પ્રવેશ ૧લો.

સ્થળ—છાવણી.

લઠાઇમાં પોતાને કબજે કરેલા જહાંગીર પાસે મહોબતખાંએ નૂરજહાંના અપરાધ માટે તેના મૃત્યુ લેખ ઉપર સહી કરાવવી, નૂરજહાંનું આવવું, પ્રેમની પ્રબળતા, જહાંગીરે પરવશ થઇ મહોબતખાં પાસે નૂરજહાંના જીવનની ભિક્ષા માગવી; મહોબતખાંની ઉદારતા અને વફાદારી, સમશેર, શાહને સોંપી મેવાડ તરફ વીઠાય થવું.

પ્રવેશ ૨લો.

સ્થળ—સવાશેરનું ઘર.

સુધરી ગએલી હીરા અને સવાશેરનો પ્રેમ-સંતોષ. હીરાના આગળના ઉમેદવારો પરણી સળેડે, કર્કશા હીરા સાથે પોતાની કલ્યાણગરી સ્ત્રીઓની સરખામણી કરી, સવાશેરને ખીજવવા આવે છે. પણ પરીક્ષામાં હીરાના સ્વભાવનું પરિવર્તન જોઈ આશ્ચર્ય થાય છે. અને હીરાનો પિતા ગમતમાં ને ગમતમાં સુધરેલી હીરાનો અનુભવ કરી સંતોષ માને છે.

પ્રવેશ ૩લો.

સ્થળ—મેવાડમાં શાહજહાંનું મકાન.

રાણાજી પાસે મહોબતખાંનું સંસાર ત્યાગ કરી ફકીરની કફની ધારણ કરી આવવું. શાહજહાંનો પિતાના પિતાના મૃત્યુથી શોક, મહોબતખાં અને આસફ શાહજહાંને તખ્તનશીન કરવા દિલ્હી લઇ જાય છે, ઉપકારવશ મેવાડ જહાંના હિંદુરાણા પ્રત્યે ઉદ્ધાર, બન્નેના શુદ્ધ સ્નેહ ! યાદગીરી.

પ્રવેશ ૪થો.

સ્થળ—નૂરજહાંનો મહેલ.

જહાંગીરના મરણથી નિરાશ થયેલી નૂરજહાં પોતાની સત્તા કાયમ રાખવા લોખા શહેરીઆરને તળતનશીન થવા સમજાવે છે. લયલા નૂરજહાંની કપટબાજમાંથી શહેરીઆરને બચાવી લે છે. નૂરજહાંની અત્યંત નિરાશા અને પડતીનું દ્રશ્ય.

પ્રવેશ પમો.

સ્થળ—જંગલ.

દુસ્મનોએ શહેરીઆરની આંખો ફેાડી નાંખી છે. લયલા શહેરીઆરને અંતર ચક્ષુથી બલૌકિક પ્રેમદર્શન કરાવે છે. સમજે સ્થળેથી પાછી પડી પ્રપંચનું ફળ પામી, પોતાનાં કૃત્યોને પસ્તાવો કરતી હીવાની થઈ ગયેલી નૂરજહાંની હૃદયશા, લયલાની દયા. લયલા તેને દિલાસો આપે છે. નૂરજહાંની હૃદયશા ઉપર દયા લાવી તેને સાદ્ય આપવા મહોબતમાં શાહજહાંને લલામણુ કરે છે. લલા અને દયાળુ શાહજહાંની ઉદારતા અને ઉચ્ચવૃત્તિ. સીન ટ્રાન્સફર.

પ્રવેશ ૬ઠો.

સ્થળ—દિલ્હી દરબાર.

શાહજહાંને તાજપોષી, નાચરંગ-આનંદ.

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

नूरजलान

भंगलायराणु

आणाओ—

वंडु रमापति राम रघुवर
हीन धंधुजन असुर निकंदन
विघ्न विनाशनहार सर्वदा —वंडु०
आ जन ने विषु पदनी आश सदांनी छे
छे लाज तमारे हाथ अमारी
विघ्न विनाशनहार सर्वदा —वंडु०

आणाओ—

२

करो स्नेहीजनोने स्हाय, श्री गुरुाय श्याम सुरारि
अरज अमारी, अंतर धारी
नही उदधि संयोग सदा स्थिर थाय, अेज उपाय
करो गिरधारी—करो०
प्यारी वेदी पीयु तइने वजगी, थाय कही ना अजगी
स्नेह सुधारस वारि, करो सीयन वनभाणी
सुभ शान्तिनां इज तेमां प्रगटाय हृदय हरभाय,
श्याम सुरारि—करो०

કંચનીઓ—

૩

પીયો રસ પ્રેમકી ચે ખ્યાલી, નિરાલી, મતવાલી
 ને પીયે એક બાર તો હરસૂ દીખે હરિયાલી—પીયો.
 જામ જગાવે જીગરમે, જંગ જોર કા જોશ;
 ફર કરે દિલકા સળી, હમ ભરમે અફસોસ.
 જરા તો હો જનાખે આલી, જમાવે ચેહરે પેયે લાલી
 ખ્યાલી કરો ઝટ ખાલી, ઉરમે ઉગે ઉજ્યાલી—પીયો.

લયલા
 સાહેલીયો }—

૪

શોભે વસંત કેવોઃ ખાગમાં
 ટહુકે સૂર, શોર કોકિલા તણે રંગરાગમાં
 સુમન વસંતના સુવાસમાં, વનિતા વિકસે વિલાસમાં
 સરિતા કૃપ વાપી છે વસંતરાજના રાજમાં —શોભે.
 જળ સ્થળ નલ સર્વત્ર છે, ઋતુ વસંતનું રાજ;
 કામ કારભારી થયો, રૈયત સ્નેહી સમાજ.
 પીયુ ચિતચાર એ સમાજમાં, આવીને આ વસંત તાજમાં
 ચતુરા ચિત્ત ને તે ક્યાંઈ ચારે નાં વસી આંખમાં—શોભે.

સાહેલીયો—

૫

ખીલી જોખનની કેવી બહાર છે
 જાણે રંભા તણે અવતાર છે
 લયલા— આ શી ચાલ છે? શી ધમાલ છે?
 સાહેલીયો—નેણુ કારી કટારીની ધાર છે, મારનાર છે
 ચાલ ગજની મદમાતી ગુલાખી છે ગાલ
 હૃદયે ડોડા શણગાર છે —ખીલી.
 પ્રેમ પોથીથી શીખ્યા જે ભાવો
 ડાઘ પેમી આમે પગપાવો

લયલા— હું તો હારી, થા ન્યારી
સાહેલીયો—શી તારી, ખુમારી, જાઉં વારી —ખીલી—

મહેરનિસા—

૬

અરે મન છોડી દઈ પૂર્વ પ્રીતમની ધૂન
લજ તું હવે જે નેહ વયા છે —અરે.
વિનય થયો તરૂં તેથી હવે તો
ફળ તણી આશ વૃથા છે —અરે.

મહેરનિસા—

૭

ભક્તિ ભાવના અંતર ધરી
કરશે આ કંકરી આપ ચાકરી—ભક્તિ.
વિનવું હું કરગરી, તજે ન ઢાસીને વરી
ભલી છું વા હું છું ધુરી, ફરી ન આપથી જરી—ભક્તિ.
જ્યોતિ સૂર્યની ટળી, દીવે નિશા જશે સરી
પતિ સેવામાં સંચરી, જશે તરી આ સહચરી—ભક્તિ.

હીરા—

૮

બોલે તારો બેસુરા સિતાર ના
સ્વર સાધુ સુધારી આ તાર ના
એ સિતાર લગ્નમાં વગાડીશું—બોલે.

ગવૈયો— વધારે ફેરવો ન ખુંટી

જશે શરીરનો સિતાર આમ કુટી
જશે આ આસ તાર તુટી

હીરા— જશેકુટી તો બાળી કુંડી નાંખીશું—બોલે—

મહેરજીસા—

૯

નવ થાયે વશ કોથી વિકારો મનનાં
 વાસને લોલે મધુકર જીવન, આપે પંકજમાં—નવ
 તેમજ નેં પણ મનવશ થઈ રજ, નાંખી જીવતરમાં—નવ

રેવારાણી—

૧૦

સમજોને સ્વામી અમારા
 દુઃખદાયી છે પરદારા
 તજ દઇને અમૃત ધારા
 વિષ પીયો કાં પ્રભુ મારા —સમજોને
 અન્ય ને જો દુઃખી કરશે
 પાપનો ઘટ ભરશે, દુઃખને વરશે
 લોક અને પરલોક તમારા
 બેઉ બગડશે પ્યારા—દુઃખદાયી

મહેરજીસા—

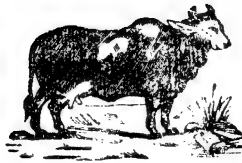
૧૧

પ્રગટી પ્રીતિ હની જે તેને ન્યારી કરી
 ધરીશ હૈયે હું તો નખી, પરાણે મનને વશ કરી
 બનીશ ના કોની સહચરી —પ્રગટી
 છે એજ છેલ્લી પ્રાર્થના દિલદારની દિલદારને
 હું પ્રેમ અગ્નિમાં બળી છોડું કદી સંસારને
 તો લાશ મુજ વીંટી કફનમાં, કબ્રમાં દફનાવજો
 તે કબ્રપર બાળી દીવો, આંખેથી આંસુ ઢાળજો —પરાણે

લયલા—

૧૨.

નિહાળી હુઝા માફે આપ હુઝા વાટે વિચરશેમાં
 વિધિ વિપરીત વાનતાને વરી વિપત્તિને વરશેમાં
 ભલે સંતાપ ના તાપે જળે આ જાગ યુલયુલને
 એ તાપો ઠારવાને આપ નેણે નીર ભરશેમાં—નિહાળી
 સરી સુખ સીડીયોથી હું કુણુ હુઝા સિંધુમાં આવી
 પરંતુ તારવા મુજને તમે ઉંડા ઉતરશેમાં —નિહાળી

અંક રજો.

સવાશેર—

૧૩

ચાલો પ્રીતમને પથે શી વાર છે? શો ભવાર છે?
હીરા—ઝઢાવી ધાંધલમાં પાગલ શો સાર છે?

તું ગમાર છે, બા બુહાર છે—ચાલો.

સવાશેર—ત્યારે જોઇ લે તું તેજ તલવાર આ માફે કાપું ખાઉં

હીરા—ઓયમા, આવું છું આવું છું એ ભુંડી ન બતાવશે.

સવાશેર—ત્યારે થઇ આગળ આ ઝગડો પતાવશે

ઠંડીગાર છે બેઠો પાર છે

—ચાલો.

હયલા—

૧૪

જેના કમે તમે આવ્યાં અતિ બહોજલાલીમાં

મૂક્યાં તેને તમે તો પાથમાલીમાં.

તમને જેણે પાચું અમી, તેનેજ વિષ આપ્યું તમે
જે તરવરે છાયા કરી, તેનેજ હા કાપ્યું તમે.

જેણે તમારા માર્ગમાં, સુખ સાધનો લાવી ધર્યાં

તેનાજ જીવન માર્ગમાં, કંટક તમે તો પાથયા

પીયો છો શત્રુતાનું ઝેર, નાંખી પ્રેમ ખ્યાલીમાં

હજી પશુ છે વખત બલિમ મટી તું થા દયાળી મા—જેના.

હયલા—

૧૫

મુસ્કરાતે બાતે હયં કુછ મુસે ફરમાનેકે બાદ

ખીજલીયાં ચમકા રહે હયં કુલ બરસાનેકે બાદ

ગુલ ચહડાયેંગે લહેદ પર જીસેં ચે ઉમ્મીદશી

વોહી પત્થર રખ ગયે સીને ચે દફનાનેકે બાદ

અથ ખુતો અચ્છા ન હો હય દિલ કીસીકા તોડના
કૌન પુછેગા તુમે એ હુસ્ન ઢલનનેકે બાદ
કયા શીકાયતે હો રહીથી દિલકે લે લેનેકે બાદ
કયગી આંખે ઝૂક ગઈ મતલબ નીકલ નનેકે બાદ—મુસ્ક૦

કંચનીચો—

૧૬

મેઘવા ચહુ દિશ છાયે, જલભર લાયે
જયરા મેરા ડરપાયે કહુ મોહિં ના સોહાયે—મેઘવા
સુખસેજ ખાને ધાયે, પ્રાણનાથ નાહોં આયે
ના તો સંદેશા પઠાયે હાયનન મોરી જાયે—મેઘવા

૧૭

હીરા—ખ્યારા ભરથાર, મુંગો માર શાને મારો
સવાશેર—આ, શા ઉઘારો? હું તો છું સેવક તારો
હીરા—જય છે ભૂખે તરશે જન આ કંઈ તો વિચારો—ખ્યા
સવાશેર—જન જો તમને વહાલો, તો આ સ્વભાવ સુધારો
હીરા—કહેશો જે તે કરવાને હું રાજી છું આ ગુસ્સો ઠારો;
આપ હવે પરમેશ્વર મારા, હું પૂજા કરનારી,
પુરુષતણી પદવી છે મોટી, હીરા તમથી હારી.
સવાશેર—ત્યારે આવો આમ હવે સુધારીયે પ્રીતે જન્મારો—ખ્યા

નૂરજહાન—

૧૮

કલેજવા રે ખાંસુરી કી ધૂન લાગી
હું અપને ઘર કામ કરત રહી
અવજી સુનત ઉઠ લાગી

—કલેજવા

હિંદુ સૈન્ય—

૧૯

ચાલો ચારો, સહુ સરદારો લઈ તલવારો,

તોડો ફોડો પ્રચંડ ઝરિને

હિમ્મત ધરીને, સખળ રિપુઢળ સન્મુળ પડીને

જંગ જંગાવો, મારો, કાપો; બાંધો છુંદી નાળો —ચાલો

ધાય છત યશ છે જગતમાં

શત્રુમાં બે મરશો, લવણી તો તરશો

સ્વર્ગે વિચરશો જરીયે ન ડરશો

માલિક માટે, શિરને સાટે, તન મન વારો, જન નિસારો

અવસર આવો સારો આવે ન ફરીને —ચાલો

અંક ઉન્ને.

મહોબતખાં—

૨૦

અગમ નિગમ કુદરત તણે મહિમા
 ધરમ કરમ તણે ક્ષય થતો જગમાં
 કુટિલ અધમ જન લોગ લોગવતા —અગમ૦
 પૂર્ણ અંદમા નેરાહુ નડતર
 પ્રકુલિત સુમનને સહુ કોઈ ચુટતાં —અગમ૦

નૃરજહાન—

૨૧

છો આપ માલીક મુજ હૃદયના આપને ચાહનાર છું
 સજ્જાગ્ય સમજી હું તમારા, ચરણમ મરનાર છું —છો૦
 ચાહે તો મારાં નયન આ, તુજ પંથમાં હું પાથરું,
 આ પ્રાણ પણ તુજ કારણે, હું અર્પવા તૈયાર છું—છો૦
 બદલો વફાદારી તણે, આપ્યો ખરો મુજને તમે,
 અદલાહથી આ ગૂદમની, ફરિયાદ હું કરનાર છું —છો૦

લયલા—

૨૨

થશે પીયુ જ્યારે મહારાજા રાજના
 જશે કચરાઈ સત્તાના ભારમાં
 ભાન ભૂલશેજી, સરકારી આ કારોબારમાં—થશે૦

પ્રેમ વિસારી મુજ કુલાઈ કરશે
 જાન હજારો નિત લેશે
 રાજ સેવક સહુ સલામ બરશે
 રોકે તખ્ત પર બેસી કરશેજી સાજના—થશે૦

લયલા—

૨૩

વિશ્વની રચના જોતાં લાગે રૂપાળી,
 અંદર દીસે દોજખની અંધારી, બહાલા—વિશ્વ૦
 મચ્છોલા મદારી તેનો કંડીયો છે દુનીયાં
 નાગણુ માયા માંહી પાળી
 નજરે તો જોતાં માયા નાગણુ રૂપાળી લાગે
 અડતાં તેને તે નાંખે મારી, બહાલા—વિશ્વ૦
 જગકે નિરખતાં તો સુંદર અંગારો
 નાંખે તેનો ડાંમ બાળી
 ઢોલકી મઢેલી જોતાં, ભરેલી ઉપરથી લાગે
 અંદર તો જોતાં મળે ખાલી, બહાલા—વિશ્વ૦

નૃરજહાન—

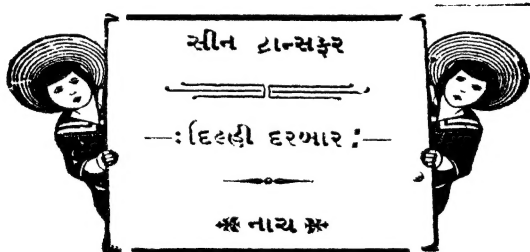
૨૪

જલિમ માઈં જીવન છુટી જાય
 લોગ વિલાસ મુજ સમણાં થયાંરે
 ફિલ આ દીવાનું થયું હાય —જલિમ૦
 રનેહી સગાં સહુ સુખનાં સંગાથી
 દુઃખમાં કરે ના કોઈ સ્થાય —જલિમ૦

સમલો—

૨૫

કીધાં હોય જેવાં પુણ્ય પાપ, ફળ પામે તેવાં માનવી હાજી
વાવી બીજો બાવળ તણાંરે, આઝઃ ફળોનાં ફળે
અન્યને દુઃખી કરવાં જતાંરે, નિજનેજ દુઃખ મળે
શિક્ષા એ સાચી જાણવી હોજી —કીધાં.
બાંધી પાલખ જે મ્હેલ ચણે તે ઉપર રોજ ચડે
કુપ કરે જે ધરતીને ખોદી નીચે તે ઉતરે
અનીતિ તેથી ટાળવી હોજી —કીધાં.

બાહર ખખર

નીચે લખેલાં પુસ્તકો મુખ્ય ગુજરાતી નાટક મંડળોના જ્યાં મુકામ હોય સાંથી રોકડી કીમતે મળશે. વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે નહીં.

૧ સૌભાગ્ય-સુદરી.	૩૪ નળ-દમયંતી.
૨ વિક્રમ ચરિત્ર.	૩૫ લલિતા દુઃખ દર્શક.
૩ કામલતા.	૩૬ લક્ષ્મીપતિનો રમણ.
મધુ-ખંસરી.	૩૭ સંગતનાં રંગ.
૫ સુધા-ચંદ્ર.	૩૮ દાગે હસરત.
૬ રમેહ-સરિતા.	૩૯ નેક અંજન.
૭ મેઘ-માલિની.	૪૦ જુગલ જુગારી.
૮ આનંદ-લહરી.	૪૧ નંદખત્રીસી.
૯ પ્રતાપ-લક્ષ્મી.	૪૨ નવલરા હીરજી.
૧૦ કુલીન કાન્તા.	૪૩ ચંદ્રભાગા.
૧૧ હરિશ્ચંદ્ર.	૪૪ વસંત-પ્રભા
૧૨ કનક-તારા.	૪૫ સંગતનાં રંગ.
૧૩ કુંદલાળા.	૪૬ વિશ્વલીલા.
૧૪ ચંદા. ૧૫ રાજ-ખીજ.	૪૭ તિલસ્મે હલ્દત.
૧૬ મેવાડનો પ્રતાપીચંદ.	૪૮ કૃષ્ણ ચરિત્ર.
૧૭ દુઃખી ભાઈ પહેન.	૪૯ દેવકન્યા.
૧૮ પ્રેમકળા.	૫૦ નવલ-કુસુમ.
૧૯ માનસિંહ-અભયસિંહ.	૫૧ આનંદને ગુલ.
૨૦ મુળરાજ સોલંકી.	૫૨ રામ-રતન.
૨૧ સુદર વેળી.	૫૩ શકુન્તલા.
૨૨ રસિક-મણી.	૫૪ ભદ્રાભામિની.
૨૩ બારિસ્ટર.	૫૫ વિમળા.
૨૪ રામ ચરિત્ર.	૫૬ હેંસીલી હીરા.
૨૫ જયરાજ.	૫૭ શ્રી દેવી.
૨૬ પુષ્પસેન-પુષ્પાવતી.	૫૮ કનક-કિશોરી.
૨૭ નૃસિંહાવતાર.	૫૯ ગુમાન-તારા.
૨૮ તિલક કુમાર.	૬૦ નાગમતિ
૨૯ કરણ ઘેલો.	૬૧ જહરી અંશુતરી.
૩૦ વીર મંડળ.	૬૨ સૌભાગ્યનો સિંહ.
૩૧ માહિની.	૬૩ સામ્ય લક્ષમણ.
૩૨ જહાંગીર શાહ ગૌહર.	૬૪ ભારત સંતાન.
૩૩ અજબ કુમારી.	૬૫ વીર માનસિંહ. ૬૬ નૂરજહાન.

બાપુલાલ બી. નાયક.

મુખ્ય ગુજરાતી નાટક મંડળીના માલિક.

